

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

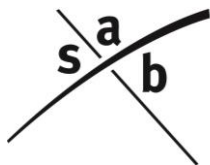
Quick scan natuur

Recreatieterrein Dennenhoek, Hierden

Mulder Bouwmanagement B.V.

Datum: 19 december 2017

Projectnummer: 170336

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: D. Meriën
Tweede lezer: E. Verkaik
Project: Recreatieterrein Dennenhoek, Hierden
Projectnummer: 170336

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	7
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.2	Soortenbescherming	9
2.3	Bescherming houtopstanden	11
3	Quick scan natuur	13
3.1	Onderzoeksmethode	13
3.2	Gebiedsbescherming	13
3.3	Soortenbescherming	16
3.4	Bescherming houtopstanden	22
4	Conclusie en advies	23
4.1	Gebiedsbescherming	23
4.2	Soortenbescherming	23
4.3	Bescherming houtopstanden	25
4.4	Vervolgstappen	26

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Bijlage 2 Bewoning en verbruik

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan de Parallelweg te Hierden bevindt zich een vakantiepark. Op deze locatie wordt beoogd het terrein voor een deel om te vormen tot een woonbestemming.

Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Voorliggende rapportage zet door middel van een quick scan natuur uiteen of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

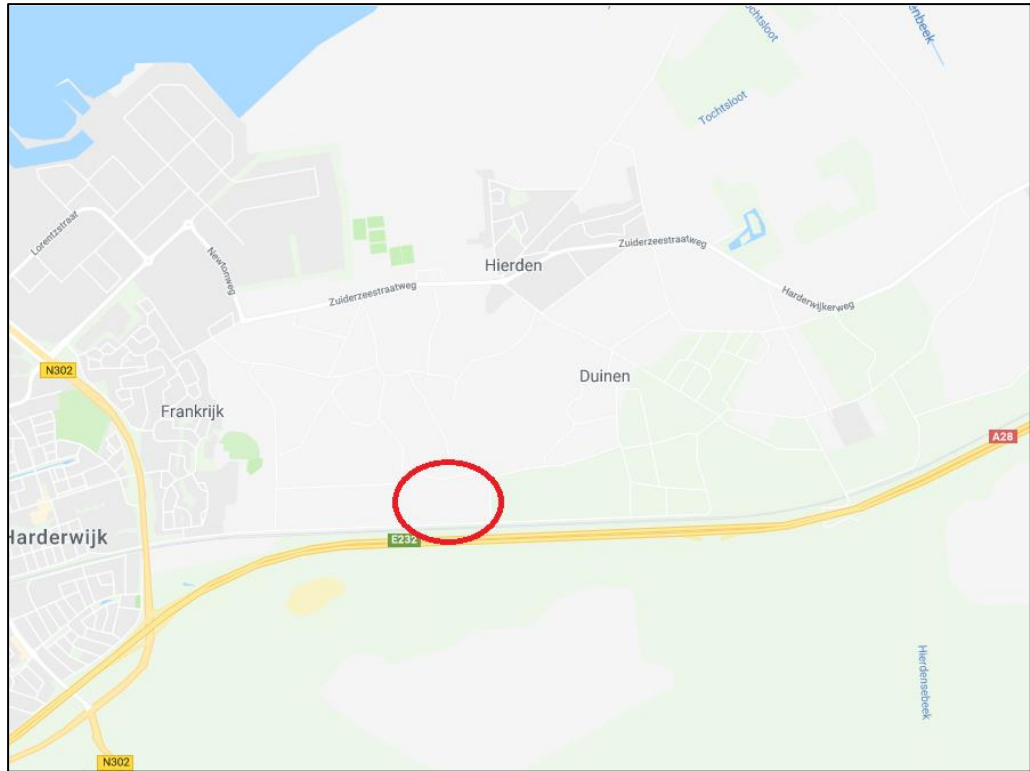
1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied bevindt zich in het buitengebied van Hierden (gemeente Harderwijk, provincie Gelderland). De omgeving van Hierden kenmerkt zich door de ligging aan de rand van de Veluwe, agrarische gronden en het Veluwemeer.

Het plangebied ligt direct ten noorden van de A28 en het Natura 2000-gebied Veluwe. Ten oosten en noorden van het plangebied zijn agrarische bedrijven gelegen. Ten oosten van het plangebied zijn woningen gelegen. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Op 21 november 2017 is een veldbezoek uitgevoerd. Het plangebied bestaat uit een terrein met enkele paden waarlangs verschillende grasveldjes zijn gelegen. Hieromheen liggen bosschage en verruigde zomen. Langs de paden zijn bomenrijen aanwezig. Op het terrein staan daarnaast een 20 tal stacaravans. Hiervan zijn enkele in een vervallen staat geraakt. Ook staat er permanente bebouwing op het terrein in de vorm van 63 woonhuizen en campingvoorzieningen. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek. Hierbij ligt de focus op onderdelen en elementen die van belang zijn in het natuuronderzoek.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Earth. Bewerking: SAB.

Het plangebied tijdens het veldbezoek. Deze afbeeldingen geven een impressie van de paden, veldjes, bungalows, groene zomen en andere kenmerkende objecten in het plangebied.

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zal het plangebied grotendeels zijn heringedeeld. Het terrein zal in twee delen worden gesplitst. Op de noordelijke helft zullen alle nu nog aanwezige caravans en chalets worden verwijderd. Ter plaatse zullen dan 19 nieuwbouwwoningen worden gerealiseerd, daarnaast zullen vijf woningen worden vernieuwd. Voor de bouw zal het nodig zijn enkele bomen te rooien en enkele boschages te verwijderen. De groene structuur wordt verder zoveel mogelijk intact gehouden.

Het zuidelijke deel van het plangebied wordt ingericht met units voor arbeidsmigranten. Veertien opstallen zullen hier behouden blijven maar er wordt ook bebouwing verwijderd. Daarbij worden 32 nieuwe units geplaatst. Het centrum met voorzieningen wordt uitgebreid en er worden circa 110 parkeerplaatsen aangelegd. Voor deze werkzaamheden zal waarschijnlijk enkel struweel worden verwijderd. De wooneenheden worden zoveel mogelijk tussen het bestaande groen in geplaatst. Tussen de twee deelgebieden wordt een geluidswerende afscheiding gemaakt van drie meter hoog om de geluidshinder van de A28 en het spoor tot de permanente bebouwing te verminderen.

Impressie van de beoogde nieuwe situatie.

2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur, zoals dat onderzocht wordt in voorliggende quick scan, is op te delen in gebiedsbescherming, soortenbescherming en de bescherming van houtopstanden. Bepaalde natuurgebieden worden beschermd door de Wet natuurbescherming en daarnaast is ook in provinciale verordeningen gebiedsbescherming vastgelegd, waaronder de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland. Ook de bescherming van plant- en diersoorten en de bescherming van houtopstanden is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

2.1.2 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Wet natuurbescherming, buiten de zorgplicht, al voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Deze zorgplicht is daarmee primair bedoeld om de eigen verantwoordelijkheid vast te leggen, die een ieder heeft voor een zorgvuldige omgang met de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

2.1.2.1 Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten,

significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt (artikel 2.7 lid 1).

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

2.1.2.2 Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

2.1.3 Natuurnetwerk Nederland

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeragegebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt.

De provincie Gelderland spreekt niet van Natuurnetwerk Nederland maar van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO). Binnen het GNN en de GO staat de bescherming van de kernkwaliteiten centraal. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en omgevingscondities. Per saldo moet elke ontwikkeling in het GNN een verbetering van de betreffende kernkwaliteiten opleveren. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden.

In een nieuw bestemmingsplan dat ligt binnen het GNN zijn geen nieuwe functies mogelijk, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

De GO heeft een dubbeldoelstelling. Er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. Beschermd weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden liggen voornamelijk in de GO (en voor het overige deel in het GNN). Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. Bij ruimtelijke ingrepen in de GO wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging, uitbreiding van bestaande (en reeds in de GO gelegen) bestemmingen en de schaal/omvang van de ingreep (en daarmee het effect op de kernkwaliteiten).

De provincie Gelderland vindt het verder van belang dat rustgebieden voor winterganzen geschikt blijven voor ganzen. De provincie stuurt daarom op het behoud van de openheid en de rust in deze gebieden. De provincie wil in de beschermd weidevogelgebieden een landbouwpraktijk stimuleren en in stand houden die rekening houdt met weidevogels.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.2.1 Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor Habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomge-

ving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2.2.1.1 Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Het vernielen van nesten is verboden en het verstoren van nesten is enkel toegestaan indien geen sprake is van een negatieve invloed op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

2.2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

2.2.1.3 Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

2.2.2 **Opzetvereiste**

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.2.3 Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Gelderland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de Vogelrichtlijnsoorten, de Habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

2.3 Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplan-

ting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

3 Quick scan natuur

3.1 Onderzoeksmethode

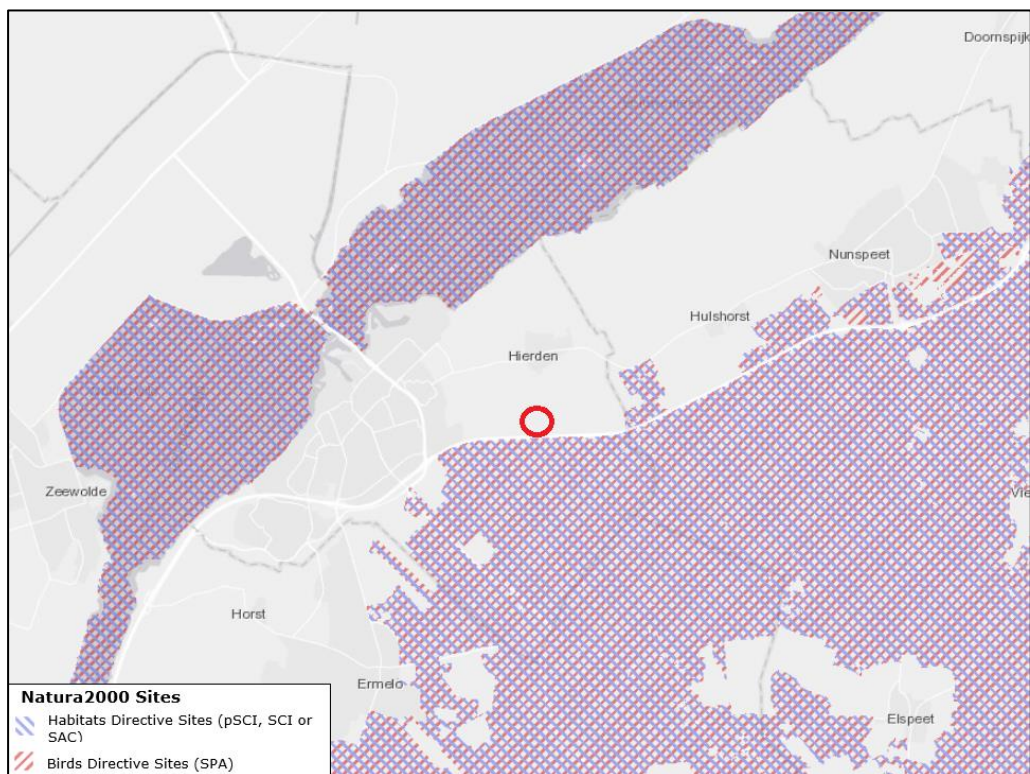
De quick scan natuur is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan natuur is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, geraadpleegd: 14 november 2017). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 21 november 2017 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). Het plangebied ligt echter op slechts 170 meter van Natura 2000-gebied Veluwe verwijderd. Op 2,7 kilometer afstand ligt ten noorden van het plangebied daarnaast nog Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Doordat er een snelweg tussen het plangebied en Veluwe is gelegen is niet te verwachten dat er door de beoogde ontwikkeling directe verstoringen zullen ontstaan op de nabijgelegen Veluwe. De werkzaamheden in het plangebied zullen de al aanwezige verstoringen vanaf de snelweg naar verwachting niet overstemmen. Ook is het door afstand en de verstoringen vanuit Hierden en Harderwijk niet te verwachten dat de beoogde ontwikkeling verstoring op de ten noorden gelegen Veluwerandmeren zal veroorzaken. Met de beoogde ontwikkeling is ook geen toename in stikstofuitstoot te verwachten. Stikstof wordt uitgestoten door menselijke activiteit zoals het verwarmen van huizen en motorisch verkeer. Stikstof kan neerslaan op ruime afstand van de bron. Dit kan een negatief effect hebben op habitats die hier gevoelig voor zijn. In de huidige situatie wordt het plangebied deels als vakantiepark gebruikt. Hierdoor is in het zomerseizoen een grote hoeveelheid verkeersbeweging rond het terrein aanwezig. Daarnaast zijn er vaste stapplaatsen, units die het hele jaar worden gebruikt en permanente woningen aanwezig. Ook dit brengt verkeersbewegingen met zich mee. Doordat de recreatieve op het terrein volledig verdwijnt en hier een veel langere mate van bewoning voor terug komt zal het verkeersbewegingen rond het terrein drastisch afnemen. Daarom is er in de nieuwe situatie geen verhoogde stikstofuitstoot in het gebied te verwachten (bijlage 2). De uitgestoten stikstof zal geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en kernkwaliteiten van in de omgeving liggende Natura 2000-gebieden hebben. Een voortoets Wet natuurbescherming is daarom niet noodzakelijk.

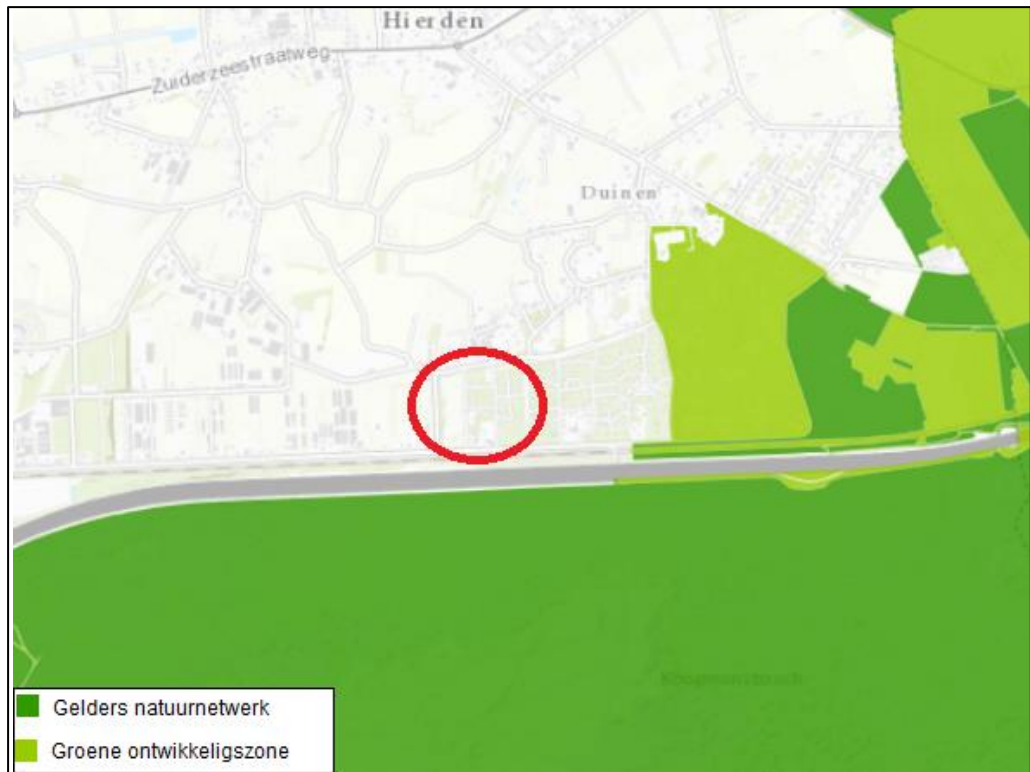

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden.
Bron: Natura 2000 Network Viewer. Bewerking: SAB.

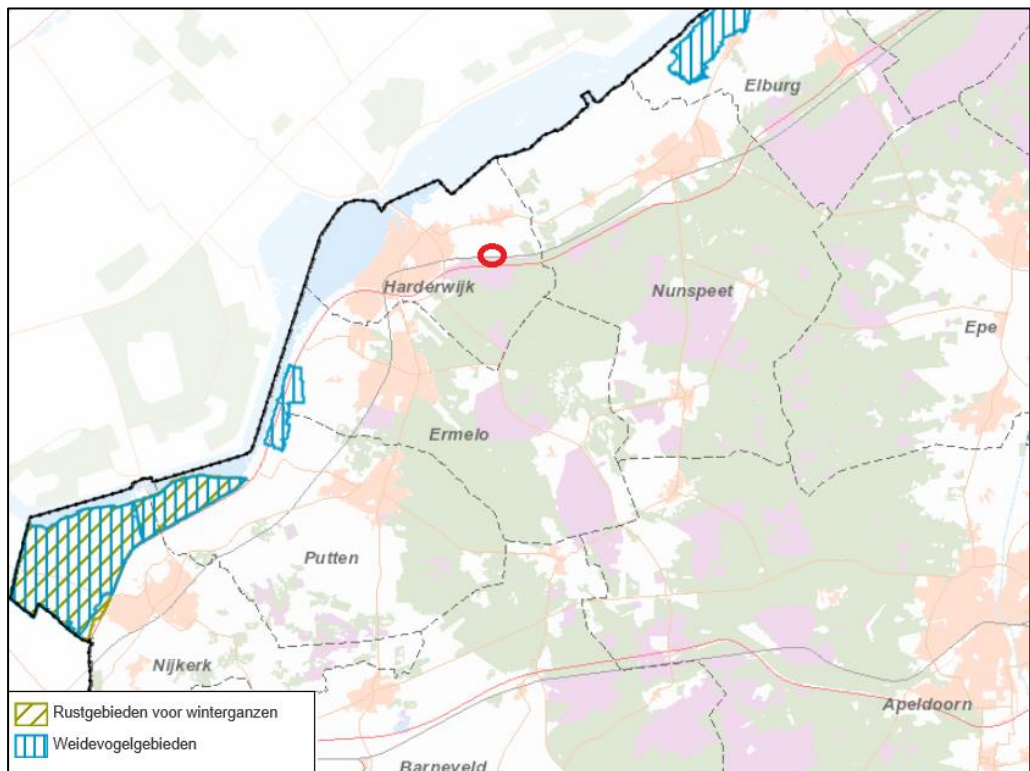
3.2.2 **Natuurnetwerk Nederland**

Het plangebied ligt niet binnen Natuurnetwerk Nederland (zie navolgende afbeelding). De nabijgelegen Veluwe is wel als Gelders Natuurnetwerk aangewezen maar het plangebied ligt hier niet in. Ten oosten van het plangebied is op 500 meter afstand daarnaast een Groene ontwikkelingszone gelegen. Het plangebied ligt ook niet in een gebied dat voor weidevogels of als rustgebied voor winterganzen is aangewezen. Het dichtstbijzijnde gebied betreft een weidevogelgebied dat op ongeveer 8 kilometer ten zuidwesten van het plangebied is gelegen. Andere gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand. Omdat het plangebied niet binnen het Gelders natuurnetwerk of een ander gebied met bijzondere natuurwaarden is gelegen leidt de voorgenomen ingreep niet tot vermindering van de oppervlakte kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. De voorgenomen ingreep zal geen effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van deze gebieden hebben.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk. Bron: Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van omliggende weidevogelgebieden en rustgebieden voor wintergezoanten. Bron: Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Vaatplanten

De verspreidingsgegevens van NDFF melden geen beschermde vaatplanten in de omgeving van het plangebied. In het plangebied zijn voornamelijk kenmerkende soorten die passen bij de Veluwe en enkele exotische tuinsoorten aanwezig. Ter plaatse zijn bomen als grove den, berk, zomereik, beuk, coniferen, laurierkers, braam, hazelaar, taxus, hulst, douglasspar, Amerikaanse eik, fijnspar en slangenden aanwezig. In de zomen staan daarnaast soorten als brandnetel, smalle weegbree, pitrus, witte dovenetel en behaard knopkruid. Doordat het plangebied in de huidige situatie als camping wordt gebruikt is hier een redelijk hoge mate van verstoring aanwezig. Daarnaast zijn de aangetroffen soorten kenmerkend voor een omgeving met een zure grond. Beschermde vaatplanten groeien vrijwel uitsluitend in stabiele habitats, vaak met een kalkhoudende bodem. Derhalve zijn beschermde vaatplanten niet in de omgeving te verwachten.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

In de omgeving van het plangebied komen verschillende grondgebonden zoogdieren voor zo melden de verspreidingsgegevens van de NDFF. De boommarter, das, edelhert, eekhoorn en wild zwijn zijn in de buurt waargenomen.

De boommarter heeft een voorkeur voor oud (loof)bos, maar is ook in andere typen bos te vinden. Boommarters kiezen een rustplaats in boomholten, konijnen-, vossen- of dassenhopen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten worden vaak in spechten- of eekhoornholten of inrottingsholten gemaakt. Soms worden ook gebouwen aan de rand van een bos en nestkasten voor de boommarter of de bosuil gebruikt. Omdat het plangebied een bosachtige omgeving betreft en de boommarter op slechts enkele meters van het plangebied aan de Parallelweg is gemeld is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van de boommarter. In het plangebied zijn enkele elementen gevonden die geschikt zouden zijn als verblijfplaats van een boommarter zoals houtstapels en een toegankelijke vervallen bungalow. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen sporen (loopsporen, vraatsporen of latrines) aangetroffen die mogelijk tot de boommarter behoren. Ook zijn er geen boomholtes aangetroffen die geschikt zouden zijn als verblijfplaats voor de boommarter. In de vervallen bungalow is daarnaast een nest verwilderde katten aanwezig waardoor het niet te verwachten is dat een boommarter hier kan verblijven. Omdat het terrein recreatief wordt gebruikt is er een redelijk hoge mate van verstoring op het terrein aanwezig. Boommarters zijn gevoelig voor verstoring door recreatielawaai. Omdat er geen aanwijzingen zijn dat de boommarter daadwerkelijk in het plangebied aanwezig is, is derhalve niet te verwachten dat er essentiële functies van de boommarter in het plangebied aanwezig zijn.

De das leeft in allerlei soorten biotopen en heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, met akkers, bosjes, weiland en houtwallen. Dassen leven in burchten, die ze zelf graven en die vaak zijn gelegen in bosjes of houtwallen nabij gras- en akkerland. Het plangebied bevat kleine bosjes en houtwallen en er zijn akkers in de omgeving van het plangebied gelegen. Het plangebied is daarom uitvoerig onderzocht. Hierbij zijn geen burchten van de das aangetroffen. De das is daarom niet in het plangebied te verwachten.

Het edelhert komt in Nederland enkel nog voor op de Veluwe, de Oostvaardersplassen en het Weerterbos en leeft o.a. in open bossen, drogere loofbossen, heidevelden, vennen en moerassen. In de winter moet er gras binnen bereik zijn. Ook de aanwezigheid van drinkwater is belangrijk. Doordat het plangebied uit geschikt habitat voor het edelhert bestaat is het mogelijk dat de edelhert in rustige periodes en in de nacht het plangebied gebruikt om te foerageren. Het is door de huidige verstoringen in het gebied echter niet te verwachten dat het plangebied een essentieel onderdeel van het leefgebied van het edelhert bevat. Daarnaast blijft het plangebied, doordat de groene structuren grotendeels behouden blijven, ook in de nieuwe situatie geschikt. Nader onderzoek naar het edelhert is derhalve niet noodzakelijk.

De eekhoorn leeft in allerlei typen bos en is ook in tuinen of parken in de omgeving van bos aan te treffen. Ze maken een bolvormig nest van takken en bladeren op minimaal 6 meter hoogte in de boom. Ook worden natuurlijke boomholtes of spechtenhollen als nestlocatie gebruikt. Het is te verwachten dat de eekhoorn gebruik maakt van de bomen in het plangebied. Het plangebied is daarom uitvoerig onderzocht op mogelijk aanwezige nesten van de eekhoorn. Aan de oostzijde van het plangebied is een boom met spechtengaten aangetroffen die de eekhoorn als nestlocatie zou kunnen gebruiken. Echter, de locatie van deze boom betreft een deel van het plangebied waar al permanente bebouwing aanwezig is en waar geen werkzaamheden zijn voorzien. Andere bomen met holtes of grote nesten zijn niet aangetroffen. Derhalve is het niet te verwachten dat er nestlocaties van de eekhoorn worden vernietigd. Wel is het plangebied door de ruime hoeveelheid geschikte voedselbomen mogelijk belangrijk foerageergebied voor de eekhoorn. Doordat de groene structuren grotendeels intact blijven, zal ook in de nieuwe situatie het plangebied geschikt foerageergebied blijven.

Het wild zwijn komt voor in droge en natte voedselrijke loof- en gemengde bossen. Er is een duidelijke voorkeur voor beuken en eikenbos omdat door grote hoeveelheden voedsel te vinden zijn. Een andere voorwaarde die wilde zwijnen aan hun leefomgeving stellen, is dat er natte of moerassige plaatsen aanwezig zijn waar de dieren modderbaden kunnen nemen. Overdag is er dichte dekking, in de vorm van bijvoorbeeld jonge naaldhoutaanplant, nodig om in te rusten. In het plangebied zijn op meerdere plaatsen door wilde zwijnen achtergelaten wroetplekken aangetroffen. Het is te verwachten dat wilde zwijnen het plangebied met name op rustige momenten en in de nacht gebruiken om te foerageren. In het plangebied zijn echter geen plaatsen met dichte dekking aanwezig waar de dieren overdag een rustplaats kunnen maken. Daarnaast is het gebied hiervoor overdag te verstorend. Derhalve zijn er geen rustplaatsen voor het wilde zwijn aanwezig. Doordat de groene elementen grotendeels intact zullen blijven, zal het plangebied ook in de beoogde situatie geschikt blijven als foerageergebied.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de gewone dwergvleermuis, laatvlieger in de buurt van het plangebied voor. Ook zijn soorten als ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis in de omgeving van het plangebied te verwachten. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hopen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Op het terrein staan meerdere permanente en recreatiewoningen. Enkele stacaravans, enkele vervallen bungalows, een gebouw met sanitaire voorzieningen en een recreatiegebouw zullen worden verwijderd. Deze gebouwen zijn gecontroleerd op kieren en openingen die door vleermuizen als verblijfplaatsen zouden kunnen worden gebruikt. Deze zijn in geen van deze gebouwen aangetroffen. Andere gebouwen blijven behouden. Derhalve is niet te verwachten dat tijdens de beoogde ontwikkeling verblijfloccaties van gebouwbewonende vleermuizen zullen worden vernietigd.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook hopen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. Het plangebied bestaat uit een bosachtig terrein waarin veel bomen aanwezig zijn. Deze zullen nagenoeg allemaal behouden blijven. Enkel kleine bomen zullen worden gekapt. Tijdens het veldbezoek zijn echter slechts in één boom holtes aangetroffen die vleermuizen als verblijfplaats zouden kunnen gebruiken. Deze boom staat in een gedeelte van het plangebied waar geen werkzaamheden zijn voorzien. Derhalve is niet te verwachten dat er verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen beschadigd of vernietigd zullen worden.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Omdat het plangebied een boomrijke omgeving betreft is te verwachten dat vleermuizen het gehele terrein gebruiken om te foerageren. Omdat de nieuwe bebouwing zoveel mogelijk tussen het bestaande groen wordt geplaatst, zullen er maar enkele bomen en een klein deel van het struweel worden verwijderd. Derhalve blijft ook in de beoogde situatie het gebied geschikt foerageergebied. Ook is in de omgeving een ruime hoeveelheid vergelijkbaar gebied aanwezig. Daarom is niet te verwachten dat de ontwikkeling essentiële onderdelen van het foerageergebied van in de omgeving levende vleermuizen verstoort of vernietigt.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. De randen van het plangebied bestaan uit een boom en struweelrijke zoom. De randen kunnen als vliegroute worden gebruikt. In deze zones zijn geen ontwikkelingen beoogd en deze randen zullen volledig intact blijven. Van de mogelijke verstoring van een vliegroute is derhalve geen sprake.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als koolmees, merel, vink, gaai, kraai, roodborst, Turkse tortel en winterkoning. Dergelijke soorten kunnen mogelijk in het plangebied tot broeden komen. In het plangebied zijn ook enkele vogelnesten waargenomen.

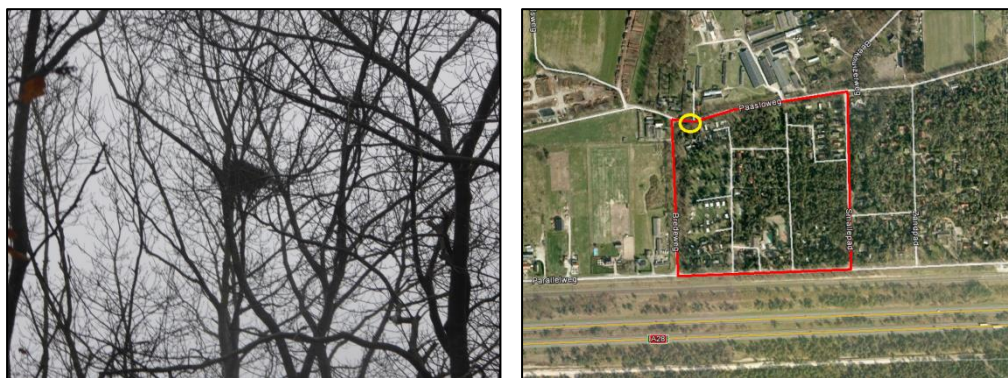
Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen er soorten met jaarrond beschermde nesten in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de buizerd en de havik. Daarnaast zijn de huismus en mogelijk andere roofvogels zoals de ransuil en sperwer in de omgeving van het plangebied te verwachten.

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen. De bebouwing die zal worden verwijderd heeft geen dakpannen of kieren waarin huismussen kunnen broeden. Wel kan het plangebied als foerageergebied dienen voor in de omgeving nestelende huismussen. Doordat de beoogde bebouwing zoveel mogelijk tussen de bestaande bomen en struweel wordt geplaatst blijft het plangebied hiervoor ook in de beoogde situatie geschikt. Derhalve wordt onderzoek naar de huismus niet noodzakelijk geacht.

Andere soorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd zoals buizerd, havik en andere roofvogels maken hun nesten in bos of boomgroepen. Soms in oude nesten van kraaien of eksters. Het plangebied is daarom uitvoerig onderzocht op de aanwezigheid van dergelijke grote nesten. In het noorden van het plangebied is in een hoge boom een groot nest aangetroffen dat van een roofvogel zou kunnen zijn. Deze boom staat langs de rand van het plangebied in een groene zone waar geen werkzaamheden zijn beoogd. Derhalve zal dit nest bij de beoogde ontwikkeling niet worden beschadigd. Wel is het belangrijk dat wanneer het nest door een roofvogel wordt gebruikt deze tijdens de broedperiode niet wordt verstoord. Derhalve dienen werkzaamheden buiten de broedperiode, of op een afstand van minimaal 75 meter van de nestlocatie te worden uitgevoerd. Wanneer dit niet mogelijk is dient er eerst nader onderzoek te worden uitgevoerd om vast te stellen welke soort van het nest gebruik maakt.

Aangetroffen (roofvogel)nest in bosschage aan de noordgrens van het plangebied, en een benadering van locatie van het nest.(geel omkaderd).

3.3.5 Reptielen

In de NDFF staan verschillende beschermde reptielen gemeld uit de omgeving van het plangebied. Het betreft de hazelworm, de levendbarende hagedis en de zandhagedis.

De hazelworm leeft in bossen, bosranden, houtwallen en heide maar ook in parken en tuinen in een bosrijke omgeving. Hazelwormen leven deels ondergronds, onder blad of onder heidestruiken. Ook leven ze ter bescherming tegen vijanden vaak in mierenhopen. Het winter habitat van hazelwormen bestaat uit oude hopen (konijnen) en com-

posthopen. Door de boom en struweelrijke omgeving is het plangebied geschikt habitat voor de hazelworm. Daarnaast zijn er in het plangebied geschikte schuilplaatsen zoals boomstronken en takkenhopen aanwezig. De hazelworm is op en rond de Veluwe een algemeen voorkomende soort. Omdat er geschikt leefgebied voor de soort aanwezig is kan niet worden uitgesloten dat de soort ook in het plangebied leeft.

Het habitat van de levendbarende hagedis bestaat uit vochtige gebieden zoals natte heiden, drogere delen van moerassen of veengebieden, duinen, open bossen en bosranden. Open plekken om te zonnen zijn een voorwaarde voor vestiging. Winterverblijven bestaan uit vorstvrije plekken in zeggepollen, zandholen of onder boomstronken. De soort is volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF in 2017 meerdere malen aan de overzijde van het plangebied langs de parallelweg aangetroffen. Derhalve is niet uit te sluiten dat de soort ook in het plangebied aanwezig is.

De zandhagedis komt voor op droge en zandige plekken op heidevelden, duinen of bosranden. Ook op open plekken in het bos is de soort te vinden. De aanwezigheid van struikhei en helm en voldoende zonnige plekken zijn hierbij de belangrijkste structuurbepalende landschapskarakteristieken. De optimale habitat is een mozaïek van dwergstruikvegetatie, hogere grassen en kale grond. Zandhagedissen overwinteren in de grond in een verlaten zoogdier- of een zelf gegraven hol. De zandhagedis is volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF in 2017 direct ten zuiden van de parallelweg tussen het spoor en de snelweg aangetroffen. Het plangebied bestaat door de bosachtige omgeving en open plekken uit voor de zandhagedis geschikt habitat. Omdat het spoor door zandhagedissen goed te overbruggen, is kan de zandhagedis derhalve ook het plangebied bereiken. Derhalve is niet uit te sluiten dat de soort ook in het plangebied aanwezig is.

Doordat de groene structuur van het plangebied zoveel mogelijk intact blijft zal het in de toekomst geschikt leefgebied voor de hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis blijven. Echter, bij de werkzaamheden kunnen mogelijk verblijfplaatsen van deze reptielen worden vernietigd of verstoord. Daarnaast kunnen bij de werkzaamheden dieren worden gedood. Er is dan sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek naar deze beschermde reptielen is noodzakelijk om vast te stellen of deze soorten in het plangebied aanwezig zijn. Wanneer één of meer van deze soorten in het plangebied worden vastgesteld moeten mitigerende maatregelen worden getroffen en moet ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

3.3.6 Amfibieën

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen er geen beschermde amfibieën in de omgeving van het plangebied voor.

Beschermde amfibieën leven voornamelijk in en rond ondiepe en schone poelen en vijvers, in veen- en heidegebied en in uiterwaarden. Dergelijk habitat is niet in het plangebied aanwezig. Daarnaast zijn er geen watervoerende elementen in het plangebied aanwezig. Beschermde amfibieën zijn derhalve niet in het plangebied te verwachten.

3.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Het vliegend hert komt in de directe omgeving van het plangebied voor, aldus verspreidingsgegevens van de NDFF. Het vliegend hert is een grote keversoort die leeft in oud eikenbos of spaartelgenbos. De soort is afhankelijk van dode rottende eiken waarin de larven worden gelegd en voedsel kunnen vinden. In het plangebied is geen oud bos aanwezig. Ook zijn er geen dode, rottende eiken aangetroffen. Derhalve is niet te verwachten dat er belangrijk leefgebied van het vliegend hert in het plangebied aanwezig is.

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Ook andere beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

3.4 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling worden waarschijnlijk enkele bomen en struiken geveld. Dit zijn delen van een houtopstand. Mogelijk ligt deze houtopstand buiten de bebouwde kom van de gemeente voor houtopstanden en is het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing. De bebouwde kom met betrekking tot de bescherming van houtopstanden is in veel gemeenten een andere bebouwde kom dan die in het kader van de Wegenverkeerswet is vastgesteld. Navraag bij de gemeente naar de begrenzing van de bebouwde kom met betrekking tot houtopstanden, kan duidelijk maken of het beschermingsregime van toepassing is.

Indien het beschermingsregime van toepassing blijkt, dan dient van de velling melding te worden gedaan en dient herbepanting plaats te vinden. Herbepanting kan mogelijk ook plaats vinden op andere grond dan de locatie waar de houtopstand wordt geveld. Hiervoor is een ontheffing van de provincie noodzakelijk. Deze herbepanting op andere grond dient te voldoen aan regels zoals die zijn gesteld in de provinciale verordening. Deze regels kunnen betrekking hebben op onder meer de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en op de natuurwaarde van de gevelde houtopstand.

4 Conclusie en advies

In deze quick scan is onderzocht of er beschermde natuurwaarden, volgens de nu geldende natuurwet- en regelgeving, aan- of afwezig zijn in het plangebied. Ook is nagegaan of de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt, mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur buiten het plangebied.

4.1 Gebiedsbescherming

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren in de buurt van het plangebied liggen. Met de geplande ruimtelijke ontwikkeling is geen toename in stikstofuitstoot uit het plangebied te verwachten. Een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de Veluwe is niet te verwachten. Een voorvoets Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat het plangebied niet in het Natuurnetwerk Nederland ligt of in een ander gebied dat is beschermd via provinciaal natuurbeleid. De bescherming van deze gebieden staat de uitvoering van de beoogde ontwikkeling niet in de weg.

4.2 Soortenbescherming

Volgens de verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna komen een groot aantal beschermde grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, reptielen en insecten in de omgeving van het plangebied voor. Door het uitgevoerde veldbezoek in het plangebied is duidelijk geworden dat enkele essentiële elementen van beschermde diersoorten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten in het plangebied. Het betreft leefgebied van de hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Daarnaast is in het plangebied een nest aangetroffen dat mogelijk behoort tot een roofvogel met een jaarrond beschermd nest.

4.2.1 Onderzoekseisen en -periodes

Voor veel beschermde plant- en diersoorten zijn protocollen opgesteld waarin beschreven staat waar het nader soortgericht onderzoek aan moet voldoen om aan- of afwezigheid van de betreffende soort aan te kunnen tonen.

Hazelworm

Voor het nader onderzoek naar het leefgebied van de hazelworm zijn geen richtlijnen of voorwaarden opgesteld. Een mogelijke methode voor het verrichten van hazelwormonderzoek is het neerleggen van platen (zoals tapijtplaten). De platen warmen snel op in de zon en vormen een uitermate geschikt microklimaat voor reptielen om zich op te warmen. Door het oplichten van de platen kan gecontroleerd worden of hieronder reptielen aanwezig zijn. Door middel van drie veldbezoeken in de periode van april tot en met september (oktober) kan de aan- of afwezigheid van deze soort worden bepaald. Wanneer de soort in het plangebied aanwezig is dienen er mitigerende maatregelen

gelen te worden genomen en moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

Levendbarende hagedis

Het nader onderzoek naar het leefgebied van de levendbarende hagedis dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen zoals verwoord in het Kennisdocument van de levendbarende hagedis (BIJ12, 2017). Het inventariseren van levendbarende hagedissen kan op verschillende manieren. Afhankelijk van de situatie moet worden bekeken welke methode het meest effectief is. Inventariseren van de levendbarende hagedis moet bij voorkeur gebeuren in de voortplantingsperiode in de periode van half april tot en met eind mei tussen 9 en 12 uur 's morgens op dagen met zonnig weer met een temperatuur van 12 à 14 graden Celsius en niet teveel wind. Vanaf eind juli tot en met september kunnen jonge dieren worden geïnventariseerd, waarmee ook de geschiktheid van het gebied voor voortplanting kan worden aangetoond.

Afwezigheid is voldoende aannemelijk gemaakt als er geen waarnemingen zijn verricht die duiden op de aanwezigheid van levendbarende hagedissen na drie inventarisatierondes in de maanden april en mei. Dit levert een betrouwbaarheid op van meer dan 95% over de aan- of afwezigheid van de soort. Als in de periode juni – september wordt geïnventariseerd dan zullen meer dan drie rondes plaats moeten vinden, gehouden tijdens goede inventarisatieomstandigheden: zonnige, half bewolkte dagen met een temperatuur tussen de 12 en 20 graden Celsius en een windkracht minder dan 5 Beaufort. Wanneer de soort in het plangebied aanwezig is dienen er mitigerende maatregelen te worden genomen en moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

Zandhagedis

Het nader onderzoek naar het leefgebied van de zandhagedis dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen zoals verwoord in het Kennisdocument van de zandhagedis (BIJ12, 2017). Aan- of afwezigheid kan worden vastgesteld doormiddel van twee inventarisatierondes in april en mei. Ze zijn het beste te observeren tussen 9 en 12 uur 's morgens met zonnig weer, tussen de 12 à 14 (maximaal 20) graden Celsius en weinig wind (minder dan 5 Beaufort). Als in de periode juni-september wordt geïnventariseerd zullen meer rondes plaats moeten vinden. Wanneer de soort in het plangebied aanwezig is dienen er mitigerende maatregelen te worden genomen en moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

Jaarrond beschermd nest.

Om het mogelijk jaarrond beschermd nest niet te verstoren dienen werkzaamheden in het plangebied buiten de broedperiode voor vogels te worden uitgevoerd. Er kan binnen de broedperiode worden gewerkt wanneer de werkzaamheden op minimaal 75 meter van de nestlocatie worden uitgevoerd. Wanneer het niet mogelijk is werkzaamheden in deze periode of op deze afstand uit te voeren dient nader onderzoek duidelijk te maken welke soort het nest gebruikt. Dat kan voor de meeste roofvogels in de periode april-mei.

Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes van alle te onderzoeken soorten weer. De optimale periode van bemonsteren is donkergrijs gemarkeerd. Ook de lichtgrijze gemarkeerde maanden zijn geschikt.

Soortgroep	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Hazelworm				■	■	■	■	■	■			
Levendbarende hagedis				■	■	■	■	■	■			
Zandhagedis				■	■	■	■	■	■			

4.2.2 Broedperiode

Van alle van nature in Nederland in het wild levende vogels mag het nest tijdens het broeden (van start van nestbouw tot en met het uitvliegen van de jongen) niet worden beschadigd of vernield. De periode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat in en direct rond het plangebied vogels kunnen gaan broeden. Wij adviseren daarom om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Indien de werkzaamheden echt in de broedperiode gestart moeten worden, is nader onderzoek naar broedende vogels noodzakelijk. Kort voor de start van de werkzaamheden dient dan door een ecooloog met kennis van vogels door middel van één veldbezoek onderzocht te worden of broedende vogels in en direct rond het plangebied aanwezig zijn. Als deze niet aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden starten. Als wel een broedende vogel aanwezig is, mogen de werkzaamheden niet starten. Er dient dan met een ecooloog met kennis van vogels naar een oplossing gezocht te worden.

4.2.3 Zorgplicht

Iedereen neemt voldoende zorg in acht voor alle natuur en in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden.

4.3 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling worden delen van een houtopstand geveld. Mogelijk is het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing op deze

houtopstand. Wij adviseren u om navraag te doen bij de gemeente naar de begrenzing van de bebouwde kom met betrekking tot houtopstanden. Indien het beschermingsregime van toepassing blijkt, dan adviseren wij u nader uit te zoeken welke regels de provincie stelt ten aanzien van melding, herbeplanting, ontheffing en eventuele vrijstelling.

4.4 Vervolgstappen

- Uitvoeren nader onderzoek hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis
- Houd rekening met een mogelijk aanwezig jaarrond beschermd nest.
- Doe navraag bij de gemeente naar de begrenzing van de bebouwde kom met betrekking tot houtopstanden
- Houd rekening met broedende vogels
- Houd rekening met de zorgplicht

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Bij12, 2017, Kennisdocument Levendbarende Hagedis *Zootoca vivipara*, Versie 1.0. Juli 2017, Utrecht

Bij12, 2017, Kennisdocument Zandhagedis *Lacerta agilis*, Versie 1.0. Juli 2017, Utrecht

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.gelderland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.aerius.nl

Bijlage 2 Bewoning en verbruik

DENNENHOEK OUD

	aantal	aantal	bezetting	gebruik	omvang	aantal	stookbelasting	aantal vervoers
	eenheden	auto's	op jaarbasis	verwarming	cv ketel	vervoers	op jaarbasis	bewegingen
		per eenheid				bewegingen		op jaarbasis
						per dag		
Vaste staplaatsen	65	1	75%	ja	0,75	1,0	13345	17794
Seizoenplaatsen	99	1	50%	nee	0,00	1,0	0	18068
woningen	31	1	100%	ja	1,00	1,0	11315	11315
2 persoons huisjes	4	1	100%	ja	1,00	1,0	1460	1460
4 persoons huisjes	12	1	100%	ja	1,00	1,0	4380	4380
6 persoons huisjes	16	1	100%	ja	1,00	1,0	5840	5840
mobiel house	4	1	50%	ja	0,75	1,0	548	730
trekkershutten	4	0	50%	nee	0,00	0,0	0	0
bedrijfswoning	1	1	100%	ja	1,00	1,0	365	365
							-----	-----
							37253	59951

DENNENHOEK NIEUW

	aantal	aantal	bezetting	gebruik	omvang	aantal	stookbelasting	aantal vervoers
	eenheden	auto's	op jaarbasis	verwarming	cv ketel	vervoers	op jaarbasis	bewegingen
		per eenheid				bewegingen		op jaarbasis
						per dag		
woningen	55	1	100%	ja	1,00	1,0	20075	20075
4 persoons huisjes	46	1	100%	ja	1,00	1,0	16790	16790
bedrijfswoning	1	1	100%	ja	1,00	1,0	365	365
							-----	-----
							37230	37230

Gegevens 2016: bron Mulder Bouwmanagement BV

(* Van de 65 plaatsen wordt de helft gedurende het hele jaar bewoond.

(** De woningen worden allemaal het gehele jaar bewoond.

(*** Sinds 2010 worden de huisjes permanent bewoond door arbeidsmigranten.